

Jaarverslag VTH 2025

Evaluatie- jaarverslag 2025

Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving

Datum vaststelling: 31 maart 2026

1. Inleiding

Dit is het evaluatieverslag (jaarverslag) 2025 over de uitvoering van de gemeentelijke taken Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) in de fysieke omgeving. Het verslag beschrijft welke taken de gemeente zelf heeft uitgevoerd.

Het opstellen van dit verslag is wettelijk verplicht op grond van artikel 13.11 van het Omgevingsbesluit. Het college stelt het verslag vast en biedt het ter informatie aan de gemeenteraad aan.

Artikel 13.11 Omgevingsbesluit

Het bestuursorgaan rapporteert jaarlijks over de mate waarin uitvoering van het uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden en de mate waarin deze uitvoering heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelen. Naar aanleiding van de rapportage wordt de uitvoerings- en handhavingsstrategie bezien en zo nodig aangepast.

In dit evaluatieverslag zijn volledigheidshalve ook de taakvelden Algemene Plaatselijke Verordening (APV) & Bijzondere wetten, Openbare Orde en Veiligheid (OOV) en strafrechtelijke handhaving opgenomen, voor zover deze een relatie hebben met de fysieke leefomgeving. Voor deze taakvelden geldt geen verplichting om een jaarverslag op te stellen.

De taken die de omgevingsdienst (milieu) en de veiligheidsregio (brandveiligheid) voor ons uitvoeren, staan in hun eigen jaarverslagen. Het jaarverslag van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) is bijgevoegd. Van de Omgevingsdienst Utrecht (ODRU/ODU) zijn twee halfjaarlijkse rapportages bijgevoegd.

Meerkerk

2. Ontwikkelingen

Omgevingswet

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Deze wet vormt een van de grootste wijzigingen in het fysieke domein. De Omgevingswet heeft gevolgen voor onze dienstverlening en voor de inzet van VTH-instrumenten. Deze gevolgen zijn verwerkt in onze dienstverlening, werkprocessen en in het uitvoeringsprogramma.

Multidisciplinair Overleg (MDO) – BOPA's

Tijdens het MDO bespreken we plannen die afwijken van het geldende ruimtelijke beleid. Dit zijn de zogenaamde BOPA's (buitenplanse omgevingsplanactiviteiten). De casemanager legt het plan voor aan verschillende adviseurs, zoals een planoloog, stedenbouwkundige, verkeerskundige, specialist openbare ruimte en de omgevingsdienst. Hierdoor ontstaat een zorgvuldig en breed gedragen advies. Het MDO vindt wekelijks plaats.

Om ons werkproces verder te verbeteren, heeft Rol&Co dit jaar trainingen verzorgd voor casemanagers en adviseurs. Tijdens deze trainingen leerden we hoe we het overleg duidelijk en effectief kunnen voeren. Casemanagers oefenden het helder presenteren van plannen en het stellen van gerichte vragen. Adviseurs kregen handvatten om zorgvuldig en passend advies te geven.

Intaketafel en Omgevingstafel

Tijdens de Intaketafel bespreken we onder andere de grotere woningbouwplannen. Verschillende adviseurs zijn hierbij aanwezig. Zij beoordelen of een initiatief wel of niet voorstelbaar is. Als het voorstelbaar is, bepalen zij hoe het plan verder kan worden opgepakt. Voor de omgevingstafel is nog geen formeel proces ingericht. Hierdoor is hiermee tot nu toe weinig tot geen ervaring opgedaan.

Participatie

Een ambtelijke werkgroep is een 'Werkwijzer Participatie Omgevingswet' opgesteld. De conceptwerkwijzer is inmiddels een keer getest door het team Projecten bij de start van een nieuw project. De werkgroep heeft nog niet kunnen beoordelen of de werkwijzer in de praktijk ook echt werkbaar is. Als dit zo is, komt er op de website van de gemeente een aparte pagina participatie onder de Omgevingswet.

Adviesrecht gemeenteraad

Op 9 juni 2022 heeft de raad de 'Aanwijzingslijst adviesrecht en verplichte participatie bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten gemeente Vijfheerenlanden' vastgesteld. In deze lijst staan de gevallen waarin de gemeenteraad een (bindend) advies geeft aan het college. Het afgelopen jaar zijn er drie aanvragen voor een bindend advies aan de raad voorgelegd. Dit aantal is te klein om een goede evaluatie te maken. Binnen het team Projecten wordt vaak eerst een kader door de raad vastgesteld in de voorbereidingsfase. Hierdoor hoeft een uitgewerkt plan later niet meer voor advies terug naar de raad. Dit levert een belangrijk voordeel op: het scheelt veel proceduretijd.

Omgevingsplan

In 2022 hebben het college en de raad van Vijfheerenlanden het plan van aanpak 'Planomzetting, van bestemmingsplan naar omgevingsplan' in het kader van de Omgevingswet vastgesteld. Een belangrijk uitgangspunt is dat de omzetting beleidsneutraal en gelijkwaardig gebeurt. De terminologie is aangepast

aan de Omgevingswet en voldoet aan de eisen voor een evenwichtige toedeling van functies en de instructieregels van Rijk en provincie.

De gemeente moet het omgevingsplan van rechtswege voor 2032 omzetten naar een volwaardig omgevingsplan. Dit gebeurt stap voor stap, per deelgebied en per thema.

In februari 2025 zijn de onderdelen uit de gemeentelijke verordeningen voor de fysieke leefomgeving overgezet naar het omgevingsplan. Hierdoor zijn de werkzaamheden binnen het team APV gewijzigd. Ook is het aantal aanvragen voor omgevingsvergunningen gestegen. Sinds dat moment worden deze aanvragen geregistreerd en afgehandeld via de VTH-applicatie Centric Leefomgeving (CLO).

Dit jaar zijn ook de voorbereidingen afgerond voor het omzetten van de regels voor de woongebieden Leerdam, Meerkerk, Vianen en Hoef en Haag afgerond. Deze voorbereidingen zijn gestart in 2023 en 2024. Het ontwerpbesluit wordt begin 2026 ter inzage gelegd.

Het team VTH werkt actief mee aan dit proces.

Digitaal Stelsel Omgevingswet

Bijna alle aanvragen (ruim 99%) worden door initiatiefnemers ingediend via het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Deze aanvragen worden vervolgens geregistreerd, behandeld en afgehandeld in onze VTH-applicatie Centric Leefomgeving (CLO). Vanuit deze applicatie werken we via de Samenwerkingsfunctionaliteit samen met andere overheden en uitvoeringsorganisaties.

Er zijn geen landelijke cijfers beschikbaar, maar wel is duidelijk dat veel aanvragen voor een omgevingsvergunning vertraging oplopen. Dit komt doordat aanvragers vaak het verkeerde type vergunning kiezen. Ook er is regelmatig onduidelijkheid over vergunning-, meldings- of informatieplichten. Daarnaast kan een aanvraag in het DSO niet worden aangevuld met een extra activiteit of worden aangepast door een activiteit te verwijderen. Hierdoor moet een foutieve aanvraag vaak worden ingetrokken en opnieuw worden ingediend. Dit zorgt voor extra werk voor zowel de aanvrager als de VTH-medewerkers.

Vóór de invoering van de Omgevingswet zijn in de regio Utrecht afspraken gemaakt over de samenwerking tussen gemeenten en ketenpartners. In de praktijk zijn deze afspraken naar de achtergrond geraakt. Hierdoor werken ketenpartners inmiddels elk op hun eigen manier.

Principeverzoeken en informatieve vragen komen vooral per e-mail binnen en worden handmatig in CLO geregistreerd. De behandeling en afhandeling vinden ook plaats in CLO.

Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Gelijktijdig met de Omgevingswet is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking getreden. Door de Wkb is de toetsing aan de bouwregels verschoven van de gemeente naar een onafhankelijke kwaliteitsborger. Wij controleren daarbij of de kwaliteitsborger werkt met een goedgekeurde methode. Ook ontvangen we de verplichte meldingen en informatieplichten. Op basis van de verklaring van de kwaliteitsborger beoordelen we of het bouwwerk aan de landelijke eisen voldoet en in gebruik mag worden genomen. Tijdens de bouwfase blijven wij het bevoegd gezag voor handhaving.

In de praktijk merken we dat er bij aanvragers – particulieren en (kleine) bouwbedrijven - nog veel onduidelijkheid bestaat over de Wkb. Daardoor worden regelmatig verkeerde meldingen of informatieplichten ingediend.

De Wkb geldt sinds 1 januari 2024 voor nieuwe bouwprojecten in gevolgklasse 1. Dit zijn bouwwerken met een laag risicoprofiel, zoals grondgebonden woningen en eenvoudige bedrijfspanden. De uitbreiding van de Wkb naar gevolgklasse 2 en 3 is voorlopig uitgesteld. Dat besluit is genomen op basis van de landelijke ervaringen tot nu toe.

Kwaliteitscriteria VTH

Landelijk zijn kwaliteitscriteria vastgesteld voor de organisatie en uitvoering van gemeentelijke VTH-taken. Onze gemeente heeft op 8 april 2025 de 'Verordening uitvoering en handhaving omgevingsrecht gemeente Vijfheerenlanden' vastgesteld. Met deze verordening verplichten wij onszelf om de VTH-medewerkers jaarlijks te toetsen aan de meest recente kwaliteitscriteria. In het kader van het interbestuurlijk toezicht (IBT) brengen wij hiervan jaarlijks verslag uit aan de provincie. Ook leggen we de stukken ter informatie voor aan de raad.

Sinds 1 januari 2025 zijn de kwaliteitscriteria 3.0 voor uitvoering en handhaving volgens de Omgevingswet van kracht.

In 2025 heeft Arena Consulting een onafhankelijk onderzoek uitgevoerd naar de procescriteria, de eisen voor kritieke massa en de competentie eisen. De procescriteria zijn op 19 mei 2025 beoordeeld. Deze worden bij de actualisatie van de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie opnieuw getoetst. De beoordeling van de kritieke massa en competenties is vastgelegd in het document 'Vijfheerenlanden – Beoordeling kwaliteitscriteria en kritieke massa VTH – status 8 januari 2026' dat als bijlage is opgenomen. De provincie heeft de beoordeling over 2025 afgerond. Uit deze beoordeling blijkt dat de raad en het college goed inzicht hebben in hoe de organisatie aan de kwaliteitscriteria voldoet (brief 28 augustus 2025).

Per 1 januari 2026 is de Omgevingsdienst Utrecht (ODU) officieel van start gegaan. Deze organisatie is ontstaan uit de samenvoeging van Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) en Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD). Met deze fusie is een robuuste uitvoeringsorganisatie gevormd binnen het VTH-domein. De medewerkers die bepalend zijn voor de robuustheid van de organisatie zijn reeds gescreend op hun competenties aan de hand van de kwaliteitscriteria 3.0. De 'Eindmeting ODU maart 2026' is als bijlage opgenomen.

Ruimtelijke projecten

De beoordeling van voorgenomen ruimtelijke initiatieven wordt steeds complexer. Onder meer omdat de woningbouwopgave vooral moet worden gerealiseerd op een beperkt aantal uitbreidings- en inbreidingslocaties. Dit zijn onder meer plannen in Broekgraaf Leerdam, De Weide II Meerkerk en Hazelaarplein Vianen. Andere ruimtelijke procedures waaraan veel tijd is besteed, zijn procedures voor onder meer de transformatie (functiewijziging) van gebouwen, de verbreding van de A27, de verzwaring van de Lekdijk, de huisvesting van bijzondere doelgroepen en de invulling van locaties van vrijkomende agrarische bebouwing (VAB-locaties).

Hoef en Haag

Kwaliteit dienstverlening

Ook dit jaar hebben we enquêtes gehouden over de gemeentelijke dienstverlening in het algemeen en specifiek over VTH. Ongeveer 392 personen ontvingen een uitnodiging om mee te doen. Bijna 16% vulde de vragenlijst volledig in. Deze respons is te laag om stevige conclusies te kunnen trekken. Toch geven de antwoorden een bruikbaar beeld.

VTH scoort goed op vriendelijkheid, deskundigheid en uiteindelijke besluitvorming. Tegelijkertijd zijn er duidelijke structurele verbeterpunten. Vooral de doorlooptijd, communicatie en duidelijkheid van informatie vragen aandacht. Uit de open antwoorden blijkt dat er veel frustraties voorkomen kunnen worden. Actievere communicatie, kortere doorlooptijden en meer persoonlijk contact dragen daaraan bij.

Deze resultaten bieden een waardevolle basis om gerichte verbeteringen door te voeren. Dit geldt voor zowel processen als organisatie en informatievoorziening.

Bibob

In de regio Midden-Nederland is het initiatief genomen om een model-Bibob beleid op te stellen. Alle gemeenten kunnen dit beleid gebruiken, zodat er een uniforme lijn ontstaat. Deze beleidslijn is afgestemd met omliggende gemeenten, het Regionale Informatie- en Expertisecentrum (RIEC) en andere partners.

Op 13 november 2025 zijn de 'Beleidsregels Bibob Vijfheerenlanden 2025' vastgesteld. Dit beleid helpt de gemeente om pro-actiever en effectiever de integriteit van gemeentelijke processen te bewaken. Het draagt ook bij aan het voorkomen van criminele activiteiten. De wet Bibob wordt nu vooral toegepast bij horecaverunningen. Het breder inzetten van dit instrument is wenselijk en zal het komende jaar meer vorm krijgen.

Organisatieontwikkeling

In 2025 zijn we gestart met een nieuw organisatiemodel met drie domeinen, een deels vernieuwde directie en extra leidinggevende functies. Het doel is meer focus, sturing en aandacht te realiseren en zo de integraliteit te versterken. De teams VTH en Ruimtelijke Ontwikkeling hebben inmiddels een eigen leidinggevende. In 2025 is gestart met het opstellen van een teamplan voor VTH. Voor RO volgt dit op een later. Dit traject loopt door in 2026. Daarnaast starten we met een Team Ontwikkel Programma dat aansluit bij de specifieke behoeften van de teams.

3. Verwachting en realisatie

In dit hoofdstuk vergelijken we de verwachtingen uit het uitvoeringsprogramma met de daadwerkelijke resultaten voor VTH.

Algemene werkzaamheden en dienstverlening

Werkzaamheden	Realisatie
Uitvoeringsdiensten (OD, VRU) en samenwerkingspartners	We werken met de uitvoeringsdiensten en samenwerkingspartners samen via de Samenwerkingsfunctionaliteit (SWF) van onze VTH-applicatie CLO. Adviezen worden via deze SWF uitgezet en ontvangen. Met alle partners zijn afspraken gemaakt over de manier van samenwerken.
Nieuwe wet- en regelingen, beleid en verordeningen	Dit jaar zijn alle regels uit de gemeentelijke verordeningen voor de fysieke leefomgeving overgezet naar het omgevingsplan. Voor deze activiteiten is nu een omgevingsvergunning nodig. Ook kunnen we hierop bestuursrechtelijk handhaven.
Kerninstrumenten Omgevingswet: opbouw omgevingsplan	Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet werken we met een tijdelijk Omgevingsplan. De regels uit gemeentelijke verordeningen voor de fysieke leefomgeving zijn hierin opgenomen. Ambtelijk werken we aan de omzetting naar een definitief omgevingsplan. Dit gebeurt per deelgebied en per thema.
Werven, begeleiden en ontwikkelen medewerkers	Door de krapte op de arbeidsmarkt hebben we meerdere onervaren medewerkers aangenomen. Het inwerken, begeleiden en opleiden van deze nieuwe collega's vraagt veel tijd en aandacht. Om dit goed te kunnen doen, huren we voor langere tijd enkele ervaren vergunningverleners en een toezichthouder in.

Omgevingswet (onderdelen VTH en RO)

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Informatieverstrekking: klantvragen via fysieke en digitale loket	2.000	467
Principeverzoek 1 (Verken uw idee)	175	298
Principeverzoek 2 (Conceptverzoek, vervolg op PV1)		66
Omgevingsplanactiviteit bouwen: ruimtelijk deel	160	490
Omgevingsplanactiviteit bouwen: technisch deel	50	271
Omgevingsplanactiviteit monument, sloop beschermd gebied	15	20
Omgevingsplanactiviteit aanleg, beperking, werk	15	3
Omgevingsplanactiviteit uitweg of inrit	35	26
Omgevingsplanactiviteit kappen bomen of vellen houtopstand	10	9
Ingetrokken vergunningen	5	1
Afhandelen WOO-verzoeken	14	7
Gebruiksmelding brandveiligheid	4	23
Overlastmeldingen bouwen of slopen	50	Overlastmeldingen worden geregistreerd onder zaaktype 'klacht/melding/constatering'. Een deel van deze meldingen gaan naar de ODU

Overlastmeldingen installaties	15	Overlastmeldingen worden geregistreerd onder zaaktype 'klacht/melding/constatering'. Een deel van deze meldingen gaan naar de ODU
Toezicht op vergunningsvrije bouwwerken	200	34
Toezicht op omgevingsveiligheid/bouwveiligheidsplan	300	Wordt geregistreerd onder zaaktype 'bouwcontrole'
Toezicht realisatie en instandhouding landschappelijke inpassing	4	Wordt geregistreerd onder zaaktype 'bouwcontrole'
Controles verleende vergunningen (inclusief toezicht realisatie en instandhouding landschappelijke inpassing en omgevingsveiligheid/bouwveiligheidsplan)		1298
Klacht/melding/constatering (inclusief meldingen overlast bouwen/slopen en installaties en toezicht op strijdig gebruik)		395

Omgevingsvergunningen

De Omgevingswet heeft niet geleid tot een daling van het aantal vergunningaanvragen. Landelijk is zelfs een stijging zichtbaar en deze trend zien we ook in onze gemeente. Daar zijn verschillende oorzaken voor. Onder de Omgevingswet wordt een aanvraag vaak opgesplitst in twee activiteiten: de technische bouwactiviteit en de ruimtelijke omgevingsplanactiviteit. Hierdoor dienen initiatiefnemers vaak meerdere aanvragen in, in plaats van een integrale aanvraag.

Daarnaast bestaat bij initiatiefnemers veel onduidelijkheid over welke activiteiten vergunningsvrij zijn of wanneer een vergunning verplicht is. Uit zekerheidsoverwegingen wordt daarom vaak toch een vergunning aangevraagd. Ook komt het geregeld voor dat een vergunningaanvraag voor de verkeerde activiteit ingediend.

Verder zijn de regels uit de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) via de zogenoemde bruidsschat en de geldende bestemmingsplannen overgenomen in het tijdelijke omgevingsplan. De regels zijn daardoor niet eenvoudiger of soepeler geworden. Ook de mogelijkheden voor vergunningvrij bouwen zijn niet ruimer geworden. Hoewel de Omgevingswet bedoeld is om het stelsel te vereenvoudigen, zitten we nu in een complexe overgangsfase die naar verwachting tot eind 2032 zal duren.

Informatieverstrekking

Het verschil tussen het verwachte en het daadwerkelijke aantal klantvragen komt doordat vragen via het algemene VTH-e-mailadres meestal worden geregistreerd. Vragen die rechtstreeks bij medewerkers binnenkomen via e-mail of telefoon worden niet altijd vastgelegd. Komen er vervolgvragen? Dan worden die onder hetzelfde zaaknummer geregistreerd als de eerste vraag. Daardoor worden er binnen een zaak vaak meerdere vragen beantwoord. In de rapportage is dit helaas niet zichtbaar, waardoor het totaal aantal klantvragen lager lijkt dan in werkelijkheid.

Principeverzoeken

Het verschil tussen het verwachte en daadwerkelijk aantal ingediende principeverzoeken komt doordat we klantvragen via e-mail en telefoon globaal beantwoorden. Voor een inhoudelijke beoordeling verwijzen we naar het indienen van een formeel principeverzoek (PV1).

WOO-verzoeken

Hoewel het werkelijk aantal WOO-verzoeken beperkt is, vergt de afhandeling vaak veel tijd. Dit komt door de omvang en complexiteit van de ingediende verzoeken.

Brandveiligheid

Het werkelijk aantal ingediende meldingen brandveiligheid ligt hoger dan verwacht. Dit komt door het grote aantal onjuist ingediende meldingen. In veel gevallen is de aangeleverde informatie onjuist of onvolledig.

Rechtsmiddelen

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Bezwaar vergunningen	95	80
Bezwaar handhaving	15	8
Voorlopige voorziening, (hoger) beroep	15	15
Mediation (APV/BW)	15	Geen opgaaf

Door capaciteitsproblemen bij de juridisch medewerkers zijn er dit jaar minder handhavingzaken opgepakt. Daardoor is ook het aantal ingediende bezwaren op het onderdeel 'bezwaar handhaving' lager uitgevallen.

Nieuwbouw gevolgklasse 1 Wkb

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Bouwmelding Wkb	50	40
Gereedmelding Wkb	50	18
Melding strijdigheid Wkb	5	5

Gebruik bestaande bouw

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Toezicht strijdig gebruik gebouwen en percelen (bedrijfsactiviteiten, illegale bewoning, recreatie)	50	Wordt geregistreerd onder zaaktype 'Klacht/melding/constatering'
Toezicht strijdig gebruik bedrijfspanden en -percelen (bedrijfsactiviteiten, opslag, bewoning)	50	Wordt geregistreerd onder zaaktype 'Klacht/melding/constatering'
Toezicht bestaande bouw	65	23
Huisvesting bijzondere doelgroepen / tijdelijke huisvesting	2	2
Huisvesting arbeidsmigranten		2
Controle op huisvesting arbeidsmigranten in aandachtspanden	10	10

Het team Huisvesting Bijzondere Doelgroepen en Integratie (HSDI) levert meerdere keren per jaar mutaties aan over de huisvesting van bijzondere doelgroepen. Naar aanleiding van de mutaties worden controles uitgevoerd.

Bijzondere Wetten

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Vergunning en toezicht seksinrichting	3	0
Vergunning, melding en toezicht op kansspel (loterij, bingo)	14	
Overige vergunningen (standplaats, marktplaats, collecte)	25	510

Bij de werkzaamheden 'Vergunning, melding en toezicht op kansspel' en 'Overige vergunningen' is de realisatie fors hoger dan verwacht. Dit komt doordat in de telling ook andere APV-vergunningen en meldingen zijn meegenomen. Het gaat daarbij om vergunningen en meldingen voor voorwerpen op/of aan de weg, standplaatsen, collecte, bingo, incidentele festiviteit, ontheffingen 'tijdelijk en uitzonderlijk gebruik (TUG)' en meldingen op basis van de Wet op de kansspelen (WOK).

Evenementen

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Kleinschalige evenementen (A)	23	137
Melding/vergunning B evenement	23	
Vergunning C evenement	5	
Specifiek bouwkundig toezicht evenementen	10	43

Melding evenement		169
Slepen voertuigen evenementen	20	23

In 2025 zijn er 31 evenementen georganiseerd. Hiervan zijn er 25 gecontroleerd. Bij de grote meerdaagse evenementen hebben we meerdere controles uitgevoerd. Dit geldt onder meer voor de festivals 'Titanium' en 'By the Creek', waar tussen de 5 en 7 controles zijn uitgevoerd.

Alcoholwet en exploitatie

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Vergunning Alcoholwet	16	10
Ontheffing tappen (artikel 35 Alcoholwet)	59	60
Wijziging	18	12
Vergunning of ontheffing exploitatie horeca/openbare inrichting	25	23
Kennismakingsgesprekken	140	135

We hebben bijna alle commerciële horecabedrijven in onze gemeente bezocht. Met de eigenaren zijn gesprekken gevoerd. Een klein deel van de horecabedrijven is in het afgelopen jaar gestopt.

Handhaving

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Behandelen handhavingsverzoek	11	6
Effectueren van dwangsom of bestuursdwang	2	0
Gedoogbesluit	2	1
Handhaving ondermijning (sluiting panden, controles)	8	6

Handhaving openbare ruimte

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Verzonden waarschuwingsbrieven		1
Behandelen handhavingsverzoek	11	1
Opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang	2	4
Gedoogbesluit	2	0
Handhaving ondermijning (sluiting panden, controles)	8	7

Handhavingsverzoeken

Er zijn minder handhavingsverzoeken ingediend dan verwacht. Hiervoor is niet direct een reden aan te wijzen. Er worden geen gedoogbesluiten meer afgegeven omdat hierdoor een uitzonderingspositie wordt vastgelegd. In het geval handhaving onevenredig is, passen we tijdelijk maatwerk toe. Denk hierbij aan alleen aanspreken of waarschuwen in plaats van direct bekeuren.

Opleggen van een last onder dwangsom of last onder bestuursdwang

Door het overzetten van onderdelen uit de APV naar het omgevingsplan is feitgecodeerd handhaven (boetes op basis van strafrecht) hiervoor niet meer mogelijk geweest. Handhaving moest daardoor bestuursrechtelijk plaatsvinden. Hierdoor is het bestuursrechtelijke handhavingsinstrument – het opleggen van een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang – vaker ingezet dan voorheen. In 2026 gaan enkele onderdelen terug naar de APV, zodat feitgecodeerd handhaven weer mogelijk wordt.

Openbare ruimte

Werzaamheden	Verwachting	Realisatie
Meldingen openbare ruimte	Er zijn 1743 meldingen binnengekomen en opgepakt. De meeste meldingen betroffen parkeerverlast.	
Gebiedstoezicht en hotspots	<p>In 2025 zijn er aan aantal hotspots/aandachtsgebieden aangewezen. Vanwege overlast is op deze locaties extra inzet gepleegd. Dit betreft de volgende werkzaamheden:</p> <p>Leerdam</p> <ul style="list-style-type: none"> - betaald parkeren - blauwe zone - afgegeven parkeervergunningen - weesfietsen - parkeren buiten de vakken op bedrijventerrein 'Nieuw Schaik' <p>Vianen</p> <ul style="list-style-type: none"> - parkeren Centrum - blauwe zone - parkeren buiten de vakken op bedrijventerreinen 'De Biezen – De Hagen' en 'Gaasperwaard' 	
Weekmarkten	Er is toezicht uitgevoerd op de weekmarkten in Leerdam en Vianen	
Deelname aan controles aandachtspanden ondermijning	50	48
Toezicht op vuurwerk (nieuw project)		40
Wrakken en langgestalde voertuigen	Er zijn handhavingsacties uitgevoerd op basis van meldingen en eigen waarnemingen van lang gestalde voertuigen. Eerst zijn waarschuwingen uitgedeeld. Vervolgens zijn voertuigen weggesleept. Wrakken zijn op de gebruikelijke wijze van de openbare weg verwijderd.	
Toezicht sluipverkeer	Met cameratoezicht is gecontroleerd op inrijverboden. In totaal zijn er 35.063 waarschuwingen gegeven en 3.637 bekeuringen opgelegd	
Verkeersveiligheid bij scholen	Er zijn een meerdere controles uitgevoerd bij basisscholen. Hieruit bleek dat veel kinderen met de auto naar school worden gebracht. Dit kan leiden tot gevaarlijke situaties voor kwetsbare verkeersdeelnemers, zoals kinderen die lopend of op de fiets naar school gaan	
Overlast dieren, aanlijnplicht en hondenpoep	Cijfers: 9 waarnemingen hondenpoep en 43 waarnemingen loslopende honden	

Ondermijning

Werzaamheden	Realisatie
Uitgevoerde integrale controles	68
Opgelegde last onder dwangsom	21

Gesloten panden op grond van artikel 13b van de Opiumwet en artikel 174a van de Gemeentewet	7
Door de gemeente aangedragen RIEC (Regionaal Informatie- en Expertise Centrum casussen)	5

Overige werkzaamheden

Werkzaamheden	Verwachting	Realisatie
Actualiseren website	We actualiseren de website bij nieuwe ontwikkelingen. Waaronder nieuwe wetgeving, nieuwe formulieren e.d.	
Mogelijkheden nagaan om voorwaarden in het omgevingsplan op te nemen voor opwekken/opslaan energie in bebouwde omgeving.	Hieraan is nog geen invulling gegeven. De planomzetting gebeurt in principe beleidsneutraal.	
Actualiseren toetsingskaders om initiatieven te beoordelen op inrichtingsprincipes, duurzaamheidsvoorwaarden en milieukaders zoals vastgelegd in de omgevingsvisie	De gemeente heeft besloten toe te treden tot het convenant Schoon en Emissieloos bouwen. Dit convenant heeft als doel de verduurzaming van bouwmaterieel te versnellen.	
Onderzoek naar VTH-instrumentarium om verandering van (agrarische) activiteiten onder voorwaarden mogelijk te maken: omgevingsplan, (tijdelijke)vergunning	Op 16 december 2025 is het beleidskader vrijkomende agrarische bebouwing 'Erven vol Kansen' vastgesteld. Dit beleidskader geeft kaders voor transformatie en verbreding van agrarische erven. Vanuit VTH was de betrokkenheid bij de totstandkoming beperkt.	
Onderzoek naar oplossing parkeerdruk op werklandschappen	Er wordt gewerkt aan nieuw beleidsplan parkeren. Naar verwachting wordt dit beleid begin 2026 vastgesteld. Dit beleid richt zich niet specifiek op werklandschappen, maar geldt voor de gehele gemeente. Vanuit VTH was de betrokkenheid bij de totstandkoming beperkt.	

Leerdam

4. Verantwoording op doelstellingen

In de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie en het Uitvoeringsprogramma staan de prioriteiten en doelen beschreven. Deze zijn bepaald op basis van een risicoanalyse van activiteiten. Dit hoofdstuk geeft inzicht in de realisatie van de prioriteiten en doelstellingen.

Strijdig gebruik van panden

Activiteiten in panden moeten voldoen aan regels die landelijk, provinciaal, in het omgevingsplan of verleende vergunningen zijn vastgelegd. We houden toezicht op elke vergunning voor wijziging van het gebruik van een pand. Ook controleren we nieuwe panden waar bewoning niet is toegestaan. Meldingen over mogelijk strijdig gebruik leiden altijd tot een locatiebezoek.

Doelrealisatie		
	X	

Toezicht op strijdig gebruik van panden vindt plaats tijdens bouwcontroles. Daarnaast controleren toezichthouders naar aanleiding van klachten, meldingen of constatering. Ook maken controles op ondermijning onderdeel uit van dit toezicht.

Door het grote aantal meldingen volgde niet altijd een locatiebezoek. Daarom zijn we in de tweede helft van dit jaar gestart met een structurelere werkwijze. Hierdoor kunnen we nu meer meldingen opvolgen.

(Illegale) bewoning door arbeidsmigranten

We streven naar veilige en gezonde huisvesting voor arbeidsmigranten, volgens alle regels en landelijke normen voor bewoning en (onder)verhuur. Het aantal aandachtspanden neemt af. Met een actueel overzicht van huisvestigingslocaties selecteren we 20 aandachtspanden. In het eerste jaar voeren we 10 controlebezoeken uit.

Doelrealisatie		
X		

Toezichthouders controleren overdag en 's avonds panden op illegale bewoning door arbeidsmigranten. Soms doen zij dit samen met de BRP-ambtenaar. Daarnaast voeren zij controles uit naar aanleiding van klachten en meldingen.

Activiteiten in archeologisch waardevol gebied

De archeologische waarden zijn inzichtelijk en initiatiefnemers weten hoe te handelen. Op de website staan kaarten met de beschermde gebieden en een stappenplan voor initiatiefnemers in een beschermd gebied. We houden toezicht op alle vergunde initiatieven in archeologisch beschermde gebieden.

Fort Everdingen

Doelrealisatie		
X		

In de beschikking staat wanneer er sprake is van archeologische waarden en aan welke voorschriften moet worden voldaan. Toezichthouders controleren vervolgens of aan deze voorschriften wordt voldaan.

Op onze website staat actuele informatie over archeologie. Daarin is een link opgenomen naar de archeologische beleidskaart. Op deze kaart staan gebieden waar mogelijk archeologische sporten in de bodem aanwezig zijn. Ook is er een link naar de website van de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer. Daar zijn gecertificeerde bedrijven te vinden die archeologisch onderzoek mogen uitvoeren.

Toeristische (woning)verhuur en permanente bewoning recreatiewoningen

We pakken strijdige verhuur en strijdige bewoning van recreatiewoningen gericht aan. De aanpak richt zich vooral op onveilige situaties en verhuur die overlast veroorzaakt. Daarnaast treden we op tegen permanente bewoning waar dit niet is toegestaan. We houden toezicht op basis van meldingen en signalen uit data-analyse.

Doelrealisatie

Er is vastgesteld dat er in zestien recreatiewoningen op Parc Merwede arbeidsmigranten wonen. In 2026 starten we een project om onder andere illegale bewoning op dit park tegen te gaan. Waar nodig handhaven we.

Ondermijnende activiteiten in een pand

We ondersteunen bij het vormen van een actueel ondermijningsbeeld. We leveren een bijdrage aan integrale controles bij kwetsbare panden (verwachting: 50). Daarnaast helpen we bij hercontroles van gesloten of verzegelde panden.

Doelrealisatie

De ondermijningscontroles worden ingepland op verzoek van het team Openbare Orde en Veiligheid (OOV). De toezichthouders Omgevingsrecht sluiten steeds vaker aan bij deze controles. Tijdens de controles wordt onder meer gekeken naar brandveiligheid, strijdig gebruik, illegale bewoning door arbeidsmigranten, mogelijke drugslabs en illegale bouwwerken. Waar nodig wordt de politie ingeschakeld.

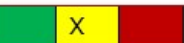
Naast OOV en de toezichthouders Omgevingsrecht zijn bij deze controles ook de politie en Omgevingsdienst aanwezig. Daarnaast is er een team met getrainde honden om drugs, geld en vuurwerk op te sporen. De douane, Stedin, NVWA en een slotenmaker kunnen worden opgeroepen wanneer dat nodig is.

De capaciteit van de BOA's was onvoldoende om aan alle controles deel te nemen. Dit bleek ook uit een rapport van de Algemene Rekenkamer. Naar aanleiding hiervan heeft de gemeenteraad besloten extra middelen beschikbaar te stellen voor de uitbreiding van het team OOV.

Strijdige bewoning bedrijfswoning

We willen voorkomen dat mensen in een bedrijfswoning blijven wonen als een bedrijf stopt of wordt verkocht. We informeren de eigenaar zodra de situatie van de bedrijfswoning verandert. Daarnaast treden we handhavend op als er sprake is van strijdig gebruik.

Doelrealisatie

We informeren eigenaren en initiatiefnemers over het toegestane gebruik van bedrijfswoningen bij aan- en verkoop van een bedrijfslocatie. Dit doen we ook wanneer er een informatieverzoek of vergunningaanvraag wordt ingediend. Daarnaast informeren we bij klachten of meldingen.

Opvang doelgroepen

Veilige (tijdelijke) opvang van doelgroepen in opvanglocaties die voldoet aan de minimale eisen. Er is toezicht op de (veiligheids)voorzieningen op twee locaties.

Doelrealisatie		
X		

De (tijdelijke) opvanglocaties worden ingericht door of in opdracht van team huisvesting Bijzondere Doelgroepen en Integratie (HSDI). De toezichthouder gaat mee om advies te geven over de inrichting. Waar nodig sluit een collega van de Veiligheidsregio Utrecht (VRU) aan om te adviseren over brandveiligheid en eventuele maatregelen.

(Ver)bouw van panden: onderwijs, bijeenkomsten en tijdelijke bouwwerken

(Bouw)werkzaamheden moeten voldoen aan de ruimtelijke en bouwtechnische regels. We beoordelen vergunningaanvragen volgens het toetsingsprotocol. Het toezicht voeren we uit volgens het toezichtsprotocol.

Doelrealisatie		
X		

We toetsen vergunningaanvraag volgens het toetsingsprotocol aan de geldende wetgeving. Controles worden uitgevoerd volgens het toezichtprotocol.

Erfgoed

Zorgvuldige bescherming en passend gebruik van erfgoed: voorkomen leegstand, deugdelijk onderhoud en uitstraling. We verstrekken informatie aan eigenaren, beoordelen vergunningaanvragen diepgaand voor aanpassingen van erfgoed en houden toezicht.

Doelrealisatie		
X		

We beoordelen vergunningaanvragen voor rijks- en gemeentelijke monumenten en voor beschermd stads- en dorpsgezichten aan de daarvoor geldende wet- en regelgeving. Alle bouwplannen binnen deze categorieën leggen we voor advies voor aan de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit en Erfgoed. Indien nodig vragen we aanvullend advies aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE). De adviezen en voorwaarden van de Commissie en/of de Rijksdienst nemen we als voorschrift op in de vergunning. Toezichthouders controleren daarna of deze voorschriften worden nageleefd.

stadhuis Ameide

stadhuis Vianen

Landschappelijke inpassing

Het doel is aanleg en instandhouding volgens de voorwaarden op natuur, landschap en groen. We zien toe op de overeengekomen afspraken met de initiatiefnemer in de vergunning of overeenkomst.

Schoonrewoerd

Kap en herplant

Het doel is om groen en waardevolle bomen te behouden. We geven inwoners en bedrijven informatie als zij willen kappen. Ook beoordelen we kapaanvragen, inclusief de herplantplicht. Locaties met beschermde bomen en groen staat op de 'Groene kaart met beschermde houtopstand en bijbehorende Bomenregister'.

Doelrealisatie		
	X	

In 2025 ontbrak grotendeels een juridisch toetsingskader voor aanvragen om bomen te kappen of houtopstanden te vellen. Daardoor konden deze aanvragen niet worden beoordeeld. Eind 2025 de Groene Kaart gepubliceerd als onderdeel van het Bomenregister. Vanaf dat moment kunnen kapaanvragen aan deze kaart worden getoetst.

Aanvragen voor het kappen van bomen en vellen houtopstanden leggen we om advies voor aan onze interne adviseurs. Eventuele voorwaarden en een herplantplicht nemen we als voorschrift op in de vergunning. Toezichthouders houden toezicht op het naleven van de voorschriften.

Dumpen van afval

We willen het dumpen van afval voorkomen en gedumpt afval direct opruimen. Zo voorkomen we schade aan het milieu, risico's voor de gezondheid en aantasting van het straatbeeld of buitengebied. We geven inwoners informatie over het aanbieden en inleveren van afval. We reageren direct op meldingen van afvaldumping en bouwen een register op met locaties waar dumpingen plaatsvinden.

Doelrealisatie		
X		

Toelichting

We hebben meldingen ontvangen over gedumpt (chemisch) afval in de openbare ruimte. Daarnaast zijn er meerdere locaties waar regelmatig lachgascilinders worden gedumpt. Deze locaties worden door de handhavers structureel meegenomen in hun surveillancerondes. Wanneer chemisch afval of nog volle lachgascilinders worden aangetroffen, wordt contact opgenomen met de omgevingsdienst.

Evenementen

Het doel is om evenementen te stimuleren om aan de regels te voldoen. We zorgen voor een duidelijk, eenvoudig en voorspelbaar proces voor het behandelen van aanvragen. We houden gepland toezicht, zoals schouwen, controles en evaluaties. Daarnaast besteden we extra aandacht aan tijdelijke bouwwerken bij evenementen.

Doelrealisatie

We hebben het in 2023 opgestelde Evenementenbeleid Vijfheerenlanden geëvalueerd. Daarbij zijn enkele kleine aanpassingen doorgevoerd. Het doel blijft duidelijkheid te bieden over de voorwaarden waaronder evenementen kunnen worden georganiseerd. We zoeken daarbij naar een goede balans tussen onder andere volksgezondheid, natuur en veiligheid.

Aanvragen voor het houden van evenementen worden om advies voorgelegd aan de toezichthouders Omgevingsrecht. Er is toezicht op evenementen waarbij gebruik wordt gemaakt van podia, tenten en overige bouwwerken met een constructie. Voordat een evenement start, vindt er een schouw plaats. Bij grote evenementen (Titanium en By the Creek) controleert de toezichthouder dagelijks.

Vuurwerk

We zetten in op een actieve surveillance in de oudejaarsperiode en reageren op overlastmeldingen.

Doelrealisatie

Er is dit jaar binnen het team Handhaving Openbare Ruimte gestart met het project rond vuurwerkoverlast. Er zijn 40 meldingen en klachten binnengekomen. Deze meldingen worden geregistreerd en zijn zichtbaar op een digitale kaart. Hierdoor ontstaat een duidelijk beeld van de mate van overlast en de locaties waar deze zicht voor doet. Melders worden geïnformeerd over de afhandeling van hun melding. De overlastlocaties zijn opgenomen in het draaiboek 'Jaarwisseling 2025-2026'.

Parkeren en verkeer

We houden toezicht op- en bekeuren bij hinderlijk of gevaarlijk parkeren. Verder beoordelen we camerabeelden op sluipverkeer. Het doel is om de verkeersveiligheid te garanderen en de uitstraling van de openbare ruimte te behouden.

Voorstraat Vianen

Doelrealisatie

Parkeerhandhaving

Net als voorgaande jaren is veel capaciteit ingezet voor de parkeerhandhaving. De controles richtten zich vooral op het naleven van regels in de blauwe zones, het betaald parkeren in het centrum van Leerdam, parkeerexcessen en het toezicht op (gehandicapten)parkeerplaatsen.

Inrijverboden Vianen en Lexmond

We voeren sinds 1 juli 2024 actief beleid om sluipverkeer tegen te gaan. Dit verkeer mijdt de drukte op de A27 en dit gaat ten koste van de verkeersveiligheid en de leefbaarheid in de woonwijken. Daarom zijn er op verschillende strategische locaties ANPR-camera's (automatische kentekenherkenning) geplaatst voor de handhaving van het inrijverbod tijdens de avondspits. Onze BOA's hebben de camerabeelden handmatig beoordeeld om vast te stellen of een waarschuwing of een boete moet worden opgelegd. De boetes worden geïnd door het Centraal Justitieel Incassobureau.

Jeugdoverlast

Het doel is om overlast en verstoring van de openbare orde te beperken. We surveilleren in de wijk en houden gebiedstoezicht. We reageren op meldingen van overlast. Bij structureel overlast gevend gedrag treden we op, samen met partners zoals welzijn en politie.

Doelrealisatie		
X		Toelichting

Er is ingezet op overlastmeldingen en er zijn hotspots bezocht. Er is extra aandacht besteed aan twee jeugdgroepen die veel overlast veroorzaken. Er zijn met de politie afspraken gemaakt over de inzet met als doel een beter beeld te krijgen van de samenstelling van deze groepen. De inzet bestond vooral uit het aanspreken van de jeugd. Deze contactmomenten zijn vastgelegd en gedeeld met de politie.

Alcoholwet en exploitatie horeca

We bezoeken de horeca integraal op de aspecten die van toepassing zijn (o.a. (brand)veiligheid, geluid, milieu, alcoholverstrekking, sluitingstijden).

Doelrealisatie		
	X	Toelichting

Vanwege de beperkte capaciteit is alleen gereageerd op ingediende klachten en meldingen. Wel hebben we kennismakingsgesprekken gevoerd met alle horecaondernemingen. Doel van deze gesprekken was om de bij ons bekende gegevens te controleren en aanvullende informatie op te halen. Van elk bezoek is een apart verslag gemaakt. In 2026 gaan we een plan van aanpak opstellingen voor het uitvoeren van horecacontroles.

5. Capaciteitsinzet

De beschikbare capaciteit voor de uitvoering van het uitvoeringsprogramma VTH is:

	Capaciteit in FTE
Applicatiebeheer	1,0
Beleid en regie VTH	2,0
Administratief VTH	1,9
Vergunningen Omgevingswet	5,6
Juridisch adviseur	2,7
Toezicht Omgevingswet	5,0
Toezicht Openbare Ruimte (BOA)	8,0
APV/BW	4,5
Beleidsondersteuning via OOV/APV	1,5
Handhavingsjurist algemeen	0,5
Totaal	32,5

De financiële middelen voor onze inzet en capaciteit zijn opgenomen in de jaarlijkse begroting. Door de krapte op de arbeidsmarkt staan enkele vacatures al lange tijd open. Deze functies vullen we tijdelijk op met inhuurmedewerkers. Dit gebeurt budgetneutraal dankzij legesinkomsten. Daarnaast hebben we enkele onervaren medewerkers aangenomen. Zij vragen tijd en aandacht voor opleiding en inwerken.

Formatieontwikkeling

In 2025 zijn regels uit meerdere gemeentelijke verordeningen overgezet naar het Omgevingsplan. Daarnaast zijn nieuwe beleidsregels vastgesteld voor onder meer BIBOB, VAB en recreatie. De uitbreiding van het Omgevingsplan en deze nieuwe beleidsregels zorgen voor extra werk voor het team VTH. De formatie is echter nog niet aangepast aan deze ontwikkelingen. Daardoor ontstaat er in 2026 een tekort in de formatie.

Alternatieve financiering VTH

In 2025 onderzocht een extern bureau de kostendekkendheid van de leges en mogelijke alternatieve financieringen voor de VTH-taken (bouwen). Door de verschuiving van vergunningen naar meldingen en informatieplichten – waar geen leges voor mogen worden geheven – komt de financiering via leges steeds meer onder druk te staan.

Voor een toekomstbestendige financiering stellen zij de volgende richtingen voor:

- gedeeltelijke afschaffing van het legesstelsel en financiering via de OZB;
- meer activiteiten vergunningsvrij maken;
- sterk inzetten op automatisering en digitalisering;
- betere aanvragen stimuleren met financiële prikkels;
- leges verbreden met meldingen.

De voorgestelde oplossingsrichtingen worden in 2026 opiniërend voorgelegd aan de nieuw gekozen gemeenteraad.

6. Citeertitel en ondertekening

1. Dit document wordt aangehaald als Evaluatie- jaarverslag 2025 Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving .

Aldus vastgesteld door burgemeester en wethouders van de gemeente Vijfheerenlanden op 31 maart 2026.

Burgemeester en wethouders,

*Judith de Jonge
Secretaris*

*Sjors Fröhlich
Burgemeester*

Bijlagen

1. Beoordeling KC kritieke massa Vijfheerenlanden
2. Jaarverslag 2025 Rapport Kwaliteitscriteria 3.0 ODU